

ALLMÄNNA FÖRSÄKRINGSVILLKOR

BYGGHERRE- OCH ENTREPRENADVERKSAMHET

**SRF 102:3
GÄLLER FRÅN 2015-01-01**

VILLKORSINSTRUKTION 4

OMFATTNING..... 4

1	EGENDOMSFÖRSÄKRING PÅ ARBETSOMRÅDE	4
1.1	DEM FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR	4
1.2	FÖRSÄKRAT INTRESSE.....	4
1.3	NÄR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER	4
1.3.1	Entreprenadtid.....	4
1.3.1.1	Ibrukttagande	4
1.3.1.2	Provbelastning och provdrift.....	4
1.3.2	Garantitid	5
1.3.2.1	Undantag vid montageverksamhet.....	5
1.3.3	Arbeten i egen regi.....	5
1.4	VAR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER.....	5
1.5	FÖRSÄKRAD EGENDOM.....	5
1.5.1	Tilläggsavtal fordras	5
1.5.2	Undantagen egendom	5
1.6	FÖRSÄKRINGSBELOPP OCH FÖRSÄKRINGSVÄRDE.....	6
1.6.1	Försäkringsbelopp.....	6
1.6.1.1	Låsändringar	6
1.6.2	Investering och värdeändring	6
1.6.2.1	Hjälpmedel	6
1.6.2.2	Arbeten.....	6
1.7	SJÄLVRISK	6
1.8	FÖRSÄKRADE SKADEHÄNDELSER	6
1.8.1	Allriskförsäkring.....	6
1.8.1.1	Åtkomst och återställande	6
1.8.2	Allmänna undantag.....	7
1.8.2.1	Atomkärnprocess	7
1.8.2.2	Krig och terrorism.....	7
1.8.2.3	Leverantörsåtagande	7
1.8.3	Undantagna skadehändelser	7
1.8.3.1	Medvetet risktagande	7
1.8.3.2	Dammgenombrott.....	7
1.8.3.3	Förmögenhetsbrott	7
1.8.3.4	Gradvis förändring.....	7
1.8.3.5	Fel och brist	7
1.8.3.6	Användbarhet.....	8
1.8.3.7	Bristande funktion.....	8
1.8.3.8	Dataförlust.....	8
1.8.3.9	Begagnad egendom.....	8
1.8.3.10	Förbränningsmotor	8
1.8.3.11	Befintlig egendom	8
1.9	SÄKERHETSFÖRESKRIFTER.....	8
1.9.1	Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift	8
1.9.2	Brandfarliga heta arbeten	9

1.9.3	Brandsläckningsredskap och sektionering	10
1.9.4	Tobaksrökning	10
1.9.5	Uppvärmningsanordningar	10
1.9.6	Motordrivet fordon	10
1.9.7	Datamedia	11
1.9.8	Inbrott	11
1.10	SKADEVÄRDERINGSREGLER	11
1.10.1	Arbeten, hjälpmedel och maskinerier	12
1.10.1.1	Egendom som återställs	12
1.10.1.1.1	Speciella regler för vissa föremål	12
1.10.1.1.2	Speciella regler för formar, modeller m m	12
1.10.1.1.3	Speciella regler för lindning till elektrisk utrustning	12
1.10.1.2	Maskinerier som inte återställs	13
1.10.2	Byggnad	13
1.10.2.1	Byggnad återställs	13
1.10.2.1.1	Tabell för åldersavdrag	13
1.10.2.1.2	Byggnadens värde är mindre än halva nyanskaffningsvärdet*	14
1.10.2.1.3	Installationsvärde är mindre än halva nyanskaffningsvärdet*	14
1.10.2.1.4	Ytbeläggning eller skorsten som har eftersatt underhåll	14
1.10.2.1.5	Duk i plasthall eller tält	15
1.10.2.2	Byggnaden återställs inte	15
1.10.2.3	Hinder på grund av lag eller myndighets föreskrift	15
1.10.3	Pengar och värdehandlingar	15
1.10.4	Ritningar och arkivalier samt datamedia	15
1.10.5	Arbetstagares egendom	15
1.10.6	Barn och elever/vårdtagares egendom	15
1.10.7	Twist om värdering	15
1.11	SKADEERSÄTTNINGSGREGLER	15
1.11.1	Skadeersättning	15
1.11.2	Röjningskostnad	16
1.11.3	Räddningskostnad	16
1.11.4	Inteckningshavare	16
1.11.4.1	Panträtt i fast egendom	16
1.11.4.2	Företagsinteckning	16
1.11.5	Skadeersättningsregler i övrigt	16
1.11.6	Tidpunkt för betalning av skadeersättning	17
1.11.7	Räntebestämmelser	17
2	ANSVARSFÖRSÄKRING	17
2.1	VEM FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR	17
2.2	NÄR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER	17
2.3	VAR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER	17
2.4	FÖRSÄKRINGENS OMFATTNING	17
2.4.1	Försäkringen gäller för	18
2.4.1.1	Person- och sakskada	18
2.4.1.2	Ren förmögenhetsskada	18
2.4.1.3	Räddningskostnader	18
2.4.1.4	Nyckelförlust	18
2.4.1.5	Omhändertagen egendom	18
2.4.2	Försäkringen gäller inte för	18

2.4.2.1	Atomkärnprocess	18
2.4.2.2	Krig och terrorism.....	18
2.4.2.3	Uppsåt och risktagande.....	18
2.4.2.4	Känd eller förutsebar miljöskada	19
2.4.2.5	Grundvattenskada.....	19
2.4.2.6	Trafik.....	19
2.4.2.7	Skada på levererad egendom.....	19
2.4.2.8	Utfästelse och garanti.....	19
2.4.2.9	Ingrepps- och utbyteskostnader	19
2.4.2.10	Konsultskada	20
2.4.2.11	Asbest, formaldehyd, PCB, EMF.....	20
2.4.2.12	Arbets skador	20
2.4.2.13	Böter, viten m m.....	20
2.5	ÅTAGANDE OCH FÖRSÄKRINGSBELOPP	20
2.6	SÄKERHETS FÖRESKRIFTER.....	20
2.6.1	Markarbeten.....	20
2.7	SJÄLVRISK	21
3	ALLMÄNNA AVTALSBESTÄMMELSER	21
3.1	ÅTGÄRDER VID SKADA.....	21
3.1.1	Räddningsplikt	21
3.1.2	Anmälan om skada.....	21
3.1.3	Ersättningskrav	21
3.1.4	Besiktning av skada	22
3.1.5	Bedrägliga uppgifter.....	22
3.2	FÖRSÄKRINGSPERIODEN	22
3.2.1	Rätt att säga upp försäkringen under försäkringstiden	22
3.3	PREMIE	22
3.4	REGRESS	22
3.5	DUBBELFÖRSÄKRING.....	22
3.6	FORCE MAJEURE.....	22
3.7	PRESKRPTION	23
3.8	TILLÄMPLIG LAG	23
DEFINITIONER		23

VILLKORSINSTRUKTION

SRFs villkor ingår i en serie av allmänna och särskilda villkor. Vilka som gäller för respektive försäkringstagare framgår av försäkringsbrevet, som också visar vilken omfattning försäkringen har. Även om ett villkor omfattar fler skadehändelser eller moment än vad som framgår i försäkringsbrevet, så är det försäkringsbrevet som styr SRFs åtagande.

För samtliga villkor gäller att vissa termer har definierats i Sektion DEFINITIONER. Sådana ord och termer markeras med en asterisk (*).

OMFATTNING

---

1 EGENDOMSFÖRSÄKRING PÅ ARBETSOMRÅDE

1.1 VEM FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

De försäkrade är:

- Försäkringstagaren, som ägare till försäkrad egendom.
- Annan ägare av försäkrad egendom, om försäkringstagaren har ett ansvar för egendomen eller har åtagit sig att försäkra den. Då försäkringstagaren är byggherre* gäller försäkringen även subsidiärt för det fall entreprenören inte till fullo har uppfyllt sitt åtagande att försäkra entreprenaden.
- Försäkringstagarens underentreprenör/underleverantör, vad gäller arbeten* och i den omfattning försäkringstagaren enligt skriftligt avtal åtagit sig att försäkra underentreprenaden.

Utän särskilt tilläggsavtal gäller försäkringen inte för sidoentreprenör/sidoleverantör eller konsortiepartner.

1.2 FÖRSÄKRAT INTRESSE

Försäkringen gäller endast för sådan skada som innebär att det ekonomiska värdet av den försäkrade egendomen minskar eller går förlorat. Försäkringen omfattar inte detta intresse till den del det skyddas av annan gällande försäkring.

Försäkringen avser således inte sådan skada som består i produktionsbortfall, avbrottsförlust, utebliven vinst, forcerings- och förseningskostnader eller annan ekonomisk följdskada.

1.3 NÄR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER

Försäkringen gäller för skada som inträffar under försäkringstiden, med de begränsningar som anges i 1.3.1, 1.3.2 och 1.3.3. Försäkringstiden anges i försäkringsbrevet.

1.3.1 Entreprenadtid

För arbeten* gäller försäkringen till dessa eller del därav avlämnats eller övertagits.

1.3.1.1 Ibruktagande

Vid skada som orsakats av att arbeten* helt eller delvis tagits i bruk före avlämnande eller övertagande gäller försäkringen inte till den del skadan kan ersättas genom annan gällande försäkring.

1.3.1.2 Provbekastning och provdrift

För arbeten* som utgör montageverksamhet* gäller försäkringen under sammanlagt högst 4 veckors provdrift, provbelastning, tillgänglighetsprov, prestandaprov eller kommersiell drift.

1.3.2 *Garantitid*

Försäkringen gäller efter avlämnande eller övertagande:

- I högst 5 år från garantitidens början för skada som beror på brist eller fel i arbeten* och som upptäcks under garantitiden, under förutsättning att försäkrad entreprenör är skyldig att ersätta skadan.
- I högst 6 år från garantitidens början för skada som uppkommer vid avhjälpande av brist eller fel i arbeten*.

1.3.2.1 *Undantag vid montageverksamhet*

Försäkringen gäller inte efter avlämnande eller övertagande för skada på arbeten* som utgör montageverksamhet* och som beror på brist eller fel i sådana arbeten*.

1.3.3 *Arbeten i egen regi*

För arbeten* som utförs för försäkringstagarens egen räkning (för eget bruk eller försäljning) gäller försäkringen till dess arbetena* tagits i bruk, dock längst 3 månader från den tidpunkt då de tidigast kunnat tas i bruk.

1.4 *VAR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER*

Försäkringen gäller:

- På arbetsområde* inom Sverige.
- På plats som används för tillfällig förvaring eller bearbetning i samband med försäkrade arbeten*.
- Under landtransport till eller från arbetsområde* eller plats som används för tillfällig förvaring eller bearbetning, om skadan inte kan ersättas genom annan försäkring.

1.5 *FÖRSÄKRAD EGENDOM*

Försäkringen omfattar all egendom som försäkringstagaren äger, ansvarar för eller åtagit sig att försäkra i samband med byggnads- och montageverksamhet inom objekttyperna arbeten*, hjälpmedel* och befintlig egendom*.

1.5.1 *Tilläggsavtal fordras*

För arbeten* och hjälpmedel* gäller att utan särskilt tilläggsavtal omfattar försäkringen inte:

- Arbeten som utförs i konsortium.
- Arbeten – med värde i färdigt skick över 35 prisbasbelopp* – avseende
  - anläggning under, i eller ovanför vattendrag, sjö eller hav.
  - bro, viadukt, berggrum, tunnel.
  - dammbyggnad, vattenkraftstation, hamnanläggning.
- Hjälpmedel* av typ
  - motorfordon och släpfordon till dessa.
  - gräv-, schakt-, väg- och pålningsmaskiner och dumprar.
  - mobilkranar, tornsvängkranar.
  - luftfartyg, svävare, hydrokoptrar, pontonkranar och mudderverk.
  - skepp, båtar, kassuner och pontoner, med värden över 10 prisbasbelopp*.

1.5.2 *Undantagen egendom*

Följande egendom ingår inte i försäkringen, om den inte är särskilt nämnd i försäkringsbrevet:

- Förbrukningsmaterial.
  - Anmärkning. Med förbrukningsmaterial avses t ex bränsle, drivmedel och smörjmedel, filter, dukar, däck och slangar, linor, packningar, remmar och kedjor, stenar, larmband, transportband, transportplåtar, gummibeklädnad, filter och viror.

- Utbytbara verktyg, t ex formar, knivar, krossverktyg, press- och stansverktyg och slagor.

1.6 FÖRSÄKRINGSBELOPP OCH FÖRSÄKRINGSVÄRDE

1.6.1 Försäkringsbelopp

Försäkringen gäller med de belopp som anges i försäkringsbrevet.

Försäkringen för arbete* och hjälpmedel* är helvärdesförsäkring*, om inte annat angetts i försäkringsbrevet.

Försäkringen för befintlig egendom*, ritningar, arkivalier samt datamedia*, arbetstagarens egendom* och åtkomst- och återställandekostnader är förstarisikförsäkring*.

1.6.1.1 Låsändringar

Om nyckel eller kod som förvarats hos försäkringstagaren eller dennes ombud stulits i samband med inbrott i lokal eller i bostad eller förlorats genom rån, och låsändringar på grund därav skäligen är påkallade i av försäkringstagaren utförda arbeten* eller disponerade lokaler, ersätts kostnad härför. Ersättning lämnas med sammanlagt högst 1 prisbasbelopp* för låsändringar i samtliga berörda lokaler för vilka försäkringen gäller.

1.6.2 Investering och värdeändring

Det vid försäkringsårets början i försäkringsbrevet angivna försäkringsbeloppet för hjälpmedel* och arbeten* anses därefter vid varje tidpunkt vara höjt med det belopp, varmed egendomens värde ökat genom dels investering eller ändrings- och tilläggsarbeten, dels prisändring från försäkringsårets början. Sådan värdestegring begränsas dock under försäkringsåret enligt 1.6.2.1 och 1.6.2.2.

1.6.2.1 Hjälpmedel

För hjälpmedel* begränsas värdestegringsskyddet att gälla enbart för investering och prisändring och gäller sammanlagt intill högst 30 % av senast uppgivet försäkringsbelopp.

1.6.2.2 Arbeten

För arbeten* begränsas värdestegringsskyddet att gälla enbart för ändrings- och tilläggsarbeten och prisändring och gäller sammanlagt intill högst 30 % av senast uppgivet försäkringsbelopp.

1.7 SJÄLVRISK

Vid varje skadetillfälle* dras från de sammanlagda skadekostnaderna beräknade enligt 1.10 Skadevärderingsregler en självrisk per försäkringstagare enligt försäkringsbrev. Vid skada då egendom med olika självriskavdrag skadats gäller en självrisk, den högsta.

1.8 FÖRSÄKRADE SKADEHÄNDELSER

1.8.1 Allriskförsäkring

Försäkringen gäller för oförutsedd fysisk skada på eller förlust av försäkrad egendom. För befintlig egendom* gäller dock försäkringen endast för sådan oförutsedd fysisk skada eller förlust som inträffar i direkt samband med åtgärd för utförande av ROT-entreprenaden*.

1.8.1.1 Åtkomst och återställande

Vid ersättningsbar skada på arbeten* under entreprenad- och garantitid, vilken beror på något sådant fel som anges i 1.8.1 och som överstiger avtalad självrisk, ersätts även kostnad för lokalisering och friläggning av felet om det erfordras för att avhjälpa skadan. Även kostnad för återställande ersätts.

Kostnad för att avhjälpa själva felet ersätts inte.

1.8.2 Allmänna undantag

1.8.2.1 Atomkärnprocess

Ersättning lämnas inte för skada, vars uppkomst eller omfattning står i samband med atomkärnprocess, t ex kärnklyvning, kärnsammansmältning eller radioaktivt sönderfall.

1.8.2.2 Krig och terrorism

Ersättning lämnas inte för skada vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med krig, krigsliknande händelse, terrorism*, inbördeskrig, revolution eller uppror.

1.8.2.3 Leverantörsåtagande

Ersättning lämnas inte för skada som entreprenör, leverantör eller annan enligt köplag eller åtagande i avtal är skyldig att ersätta. Detta undantag tillämpas inte i den mån den ansvarige inte kan fullgöra sitt åtagande och den försäkrade kan styrka detta.

1.8.3 Undantagna skadehändelser

SRF ERSÄTTER INTE

1.8.3.1 Medvetet risktagande

skada som orsakats under sådana omständigheter att den försäkrade eller hans arbetsledning borde ha insett att skada med stor sannolikhet skulle komma att inträffa.

1.8.3.2 Dammggenombrott

skada, förlust, anspråk eller krav vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med brott i damm, såvida dammen inte utgör arbete*. Med damm avses i detta sammanhang naturlig eller konstruerad uppdämning av vatten. Undantaget avser endast regleringsdamm och damm för el- eller energiproduktion.

1.8.3.3 Förmögenhetsbrott

skada genom förmögenhetsbrott. Vid stöld eller annat tillgrepp lämnas ersättning om skadetillfället kan preciseras, och om det med hänsyn till egendomens värde och stöldbegärlighet samt förhållandena i övrigt vidtagits rimliga säkerhetsåtgärder. Upptäcks sådan förlust först vid t ex inventering och själva skadetillfället således inte kan preciseras ersätts inte skadan.

1.8.3.4 Gradvis förändring

skada till den del den består i

- gradvis försämring genom förslitning, förbrukning, korrosion (t ex rost eller frätning), kavitation, beläggning, avsättning eller annan gradvis försämring såsom åldring, viktförlust, fukt, röta och mögel;
- kontamination och förorening, såvida denna inte har uppstått till följd av en i övrigt ersättningsbar händelse;
- form- och strukturförändring såsom förgasning, färg- eller luktförändring.

1.8.3.5 Fel och brist

- kostnad för att åtgärda fel i material eller i utförd arbetsprestation och inte heller för skada på arbeten* som orsakats av sådant fel;
- kostnad för att åtgärda arbeten* som är felaktiga på grund av ofullständiga eller felaktiga beräkningar,

ritningar, beskrivningar, råd eller anvisningar och inte heller för skada på arbeten* som orsakats av sådan felaktighet.

Undantaget avser dock endast sådana kostnader som skulle ha uppkommit om felaktigheten hade åtgärdats omedelbart före skadans uppkomst.

1.8.3.6 Användbarhet

skada av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet eller som kan avhjälpas genom normal service eller justering.

1.8.3.7 Bristande funktion

skada bestående i bristande funktion eller haveri i komponent eller enhet där den beräknade tekniska livslängden överskridits.

1.8.3.8 Dataförlust

skada på, förlust av eller bristande åtkomst av data/information eller program eller annan mjukvara, som orsakats av funktionsnedsättning, förvanskning, förstörelse, radering, reduktion eller ändring såsom vid spridning av datavirus.

Försäkringen gäller dock om försäkringstagaren kan visa att kostnaden eller förlusten är en direkt följd av ersättningsbar fysisk skada på annan egendom.

1.8.3.9 Begagnad egendom

skada på begagnad egendom till följd av provdrift eller liknande. Försäkringen gäller dock om den försäkrade kan påvisa att skadan inte till någon del orsakats av bristfällighet eller felaktighet i den begagnade egendomen.

1.8.3.10 Förbränningsmotor

skada på hjälpmedel* som består i sönderfrysning av förbränningsmotor med därtill hörande kylsystem.

1.8.3.11 Befintlig egendom

skada till den del den omfattas av annan egendomsförsäkring eller ansvarsförsäkring eller på grund av sådan skadehändelse som normalt ingår i brand-, vatten- eller inbrottsförsäkring; dock tillämpas inte undantaget till den del ersättning reduceras på grund av reglerna om fareökning.

1.9 SÄKERHETSFÖRESKRIFTER

Den försäkrade är skyldig att vidta alla rimliga åtgärder för att förhindra och/eller minska skada, samt att utöver nedan angivna säkerhetsföreskrifter iaktta andra i försäkringsavtalet angivna säkerhetsföreskrifter och sådana föreskrifter som i syfte att förhindra eller begränsa skada

- lämnas i lag eller annan författning jämte föreläggande av myndighet;
- meddelats av tillverkare, leverantör, besiktningsman eller motsvarande.

1.9.1 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift

Om säkerhetsföreskrift inte iakttagits, sätts utgående sammanlagd skadeersättning ned med

- 30 %, dock lägst ett och högst 100 prisbasbelopp*, vad avser 1.9.2, brandfarliga heta arbeten;
- 20 %, dock lägst ett halvt och högst 20 prisbasbelopp*, vad avser annan säkerhetsföreskrift.

Nedsättningen kan minskas om det finns särskilda skäl med hänsyn till försummelsens art eller andra omständigheter. Nedsättning ska inte göras om det kan antas att skadan skulle ha inträffat även om föreskriften iakttagits, eller om den som haft att tillse att föreskriften iaktogs inte kan lastas för att den åsidosatts.

1.9.2 Brandfarliga heta arbeten

Säkerhetsföreskrifterna för heta arbeten är utarbetade av försäkringsbolagen och Svenska Brandskyddsföreningen (SBF) (www.brandskyddsforeningen.se).

Dessa regler gäller för tillfällig arbetsplats, där heta arbeten utförs eller där fara för brand kan föreligga. Med heta arbeten avses svetsning, skärning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning.

BRANDSKYDDSANSVARIG:

Den som avser att bedriva heta arbeten på tillfällig arbetsplats (t ex ägare eller brukare av fastighet) skall skriftligen utse en brandskyddsansvarig, som ska bedöma om arbetena medför fara för brand. Om fara för brand bedöms föreligga ska den brandskyddsansvarige:

- utfärda tillstånd på SBFs blankett Tillstånd/ Kontrollista för heta arbeten (TK-Allmänt resp TK-Tak) eller motsvarande, som ska vara fullständigt ifyllt.
- under arbetets utförande förvissa sig om att nedanstående säkerhetsregler följs.

Den brandskyddsansvarige får inte utföra heta arbeten. Utses inte en brandskyddsansvarig har den försäkrade brandskyddsansvaret.

SÄKERHETSREGEL NR 1 - BEHÖRIGHET:

Den som ska utföra eller bevaka ska ha behörighetsutbildning och erfarenhet av brandskydd. Utbildningen ska vara genomförd enligt den plan som beslutats av försäkringsbolagens och SBFs Utbildningskommitté för "Heta Arbeten".

Den som är utsedd att regelbundet vara brandskyddsansvarig ska ha motsvarande utbildning och erfarenhet.

SÄKERHETSREGEL NR 2 - BRANDVAKT:

Brandvakt ska utses och finnas på arbetsplatsen under den tid som de heta arbetena utförs. Detta gäller även under arbetsrast. Brandvakten får inte lämna arbetsplatsen förrän faran för brand upphört.

Brandvakt krävs inte när brandskyddsansvarige bedömer att arbetet kan utföras med samma säkerhet utan brandvakt, exempelvis vid takarbeten.

SÄKERHETSREGEL NR 3 - BRANDFARLIG VARA:

För arbete i utrymme som innehåller eller har innehållit brandfarlig vara eller lättantändligt material ska tillstånd inhämtas av kommunens brand-/räddningschef.

SÄKERHETSREGEL NR 4 - STÄDNING OCH VATTNING:

Arbetsplatsen ska vara städad och vid behov vattnad.

SÄKERHETSREGEL NR 5 - BRÄNNBART MATERIAL:

Brännbart material på och i närheten av arbetsplatsen ska flyttas bort, skyddas eller avskärmats genom övertäckning.

SÄKERHETSREGEL NR 6 - BRÄNNBARA BYGGNADSDELAR:

Brännbara byggnadsdelar och värmeledande konstruktioner ska vara kontrollerade och skyddade samt kunna göras åtkomliga för omedelbar släckning.

SÄKERHETSREGEL NR 7 - OTÄTHETER:

Springor, hål, genomföringar och andra öppningar på och i närheten av arbetsplatsen ska vara tätade och även kontrollerade med hänsyn till brandfaran.

SÄKERHETSREGEL NR 8 - SLÄCKUTRUSTNING:

Godkänd, fungerande och tillräcklig släckutrustning ska finnas tillgänglig för omedelbar släckinsats. Här avses slang med vatten eller två certifierade handbrandsläckare med lägst effektivitetsklass 34A 233B C (minst 6 kg) eller ABE III.

Vid takläggning krävs: Slang med vatten och två certifierade handbrandsläckare med lägst effektivitetsklass 34A 233B C (minst 6 kg) eller ABE III samt brytverktyg, t ex pikyxa och handstrålkastare. När förutsättning för släckning med vatten saknas, t ex vid risk för frysning eller vid lågt vattentryck, ska utrustningen kompletteras med ytterligare en certifierad handbrandsläckare med lägst effektivitetsklass 34A 233B C (minst 6 kg) eller ABE III.

SÄKERHETSREGEL NR 9 - SVETSUTRUSTNING:

Svetsutrustningen ska vara felfri. Acetylenflaska ska vara försedd med backventil för bränn gas och syrgas. Skyddshandske och avstängningsnyckel ska finnas.

SÄKERHETSREGEL NR 10 - LARMNING:

Räddningstjänsten/brandkåren ska kunna larmas omedelbart. Fungerande mobiltelefon ska finnas tillgänglig om inte stationär telefon finns inom räckhåll.

SÄKERHETSREGEL NR 11 - TORKNING OCH UPPVÄRMNING:

Vid torkning eller uppvärmning genom förbränning av gas ska lågan vara innesluten så att den inte kan orsaka antändning.

SÄKERHETSREGEL NR 12 - TORKNING AV UNDERLAG OCH APPLICERING AV TÄTSKIKT:

Vid torkning av underlag och applicering av tätskikt får material uppvärmas till högst 300° C.

SÄKERHETSREGEL NR 13 – SMÄLTNING AV ASFALT:

Vid smältning av asfalt ska utrustningen uppställas, hanteras och tillses enligt SBFs instruktioner för brandfarliga heta arbeten på tak och balkonger. Instruktionerna beställs från SBF.

1.9.3 Brandsläckningsredskap och sektionering

Brandsläckningsredskap och larmanordningar ska finnas i den utsträckning som anges av kommunens räddningstjänst eller annan lokal föreskrift.

Branddörr, brandlucka och annan liknande sektionering ska vara stängd eller vara uppställd med anordning som stänger dörren och sektioneringen vid rökutveckling.

1.9.4 Tobaksrökning

Rökning får ske i kontor, matsalar, samlingslokaler och på toaletter. På övriga platser får rökning inte förekomma.

1.9.5 Uppvärmningsanordningar

Flyttbara uppvärmningsanordningar får inte användas inom brand- eller explosionsfarliga utrymmen.

Byggtork får användas för uppvärmning av byggnad endast i samband med byggnads- och anläggningsarbeten.

1.9.6 Motordrivet fordon

Motordrivet fordon (motorfordon, traktor, motorredskap och terrängfordon) får i för arbete erforderlig omfattning införas eller användas i lokal eller upplag under förutsättning att

- fyllning, tömning eller byte av bränslebehållare samt laddning av batteri sker på betryggande sätt och på plats avskild från lokalen eller upplaget i övrigt;

- permanenta lastnings- och lossningsplatser försetts med brandsläckningsredskap;
- SRF eller kommunens räddningschef lämnat medgivande därtill, om lokalen eller upplaget är brand- eller explosionsfarliga.

1.9.7 Datamedia

Policy och riktlinjer för IT-säkerhet i SRFs kommuner ska följas.

PROGRAM

Aktuella system-, standard- och applikationsprogram ska finnas i minst tre exemplar. Programmeringsunderlaget för dessa räknas härvid som ett exemplar. Övriga två exemplar, arbetskopia och säkerhetskopior, ska finnas i maskinellt läsbar form på åtskilda datamedia.

Programmeringsunderlag och behandlingshistorik ska finnas bevarade i enlighet med bokföringslagen.

REGISTER OCH PRODUKTIONSDATA

Register eller annan information avsedd för maskinell bearbetning, lagrad på datamedia ska finnas i minst tre generationer, alternativt ett original och två kopior. Av dessa exemplar ska ett utgöra säkerhetskopior.

Erforderligt underlag för uppdatering av information från den tidpunkt då backup togs till samma aktualitet som vid skadetillfället, ska bevaras.

ADMINISTRATIVA RUTINER

Dokumenterad rutin för produktionsöverlämnande, d v s införande av nya program eller ändring av befintliga produktionsprogram, ska finnas och efterföljas.

Backuprutiner (säkerhetskopiering) ska finnas dokumenterade, varvid backup tas enligt en i förväg bestämd plan. Det åligger den försäkrade att förvissa sig om att backupregistren är aktuella, korrekta och funktionsdugliga. Backupregistren ska flyttas mellan de olika arkiven enligt dokumenterad rutin.

FÖRVARING AV SÄKERHETSKOPIA

Säkerhetskopior ska förvaras åtskild ifrån övriga exemplar i låst brandsäkert arkiv eller i låst datamediaskåp* av sådan beskaffenhet att, efter en timmes brand i omgivningen, temperaturen i förvaringsutrymmet inte överstiger det av mediatillverkaren angivna högsta tillåtna värdet.

1.9.8 Inbrott

NYCKEL

Nyckel eller kod till lokal ska handhas och förvaras på betryggande sätt. Den får inte vara märkt eller placerad så att den kan identifieras av obehörig. Den får inte heller förvaras på sådant sätt i berörd lokal att den är lättillgänglig för obehörig.

LÅS OCH LÅSKOMBINATION

Lås, kod eller låskombination ska omedelbart bytas eller ändras om det finns anledning att misstänka att någon obehörigen innehar nyckel, passerkort eller har kännedom om koden respektive låskombinationen.

1.10 SKADEVÄRDERINGSREGLER

Skada på egendom värderas enligt följande regler. Skadad och oskadad egendom värderas efter samma grunder. Skada på befintlig egendom* värderas efter de regler som gäller för berört egendomsslag.

1.10.1 Arbeten, hjälpmedel och maskinerier

1.10.1.1 Egendom som återställs

Om föremål återställs värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa föremålet på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material.

Med återställa förstås reparation eller anskaffande av föremål av samma eller lika ändamålsenligt slag för samma ändamål.

Om föremålet minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet med mer än halva nyanskaffningsvärdet* vid skadetillfället, värderas skadan till kostnaden för att återställa föremålet, dock högst till det på grund av ålder, slitage och omodernitet minskade värdet.

Utökas i samband med återställning skadat föremåls utrustning eller avkastningsförmåga, ska vid värderingen avdrag göras för detta.

Återställning måste ske senast inom fem år från skadedagen.

I skadekostnaden inräknas inte merkostnader som beror på forceringsåtgärder, t ex reparation på övertid, inköp till överpris för snabbare leverans eller transport på annat sätt än med sedvanligt transportmedel. Den värdeminskning som föremålet efter reparation möjligen kan anses ha undergått genom skadan inräknas inte heller.

1.10.1.1.1 Speciella regler för vissa föremål.

Skada på följande föremål värderas till kostnaden för återställandet, dock högst till dagsvärdet*:

- motordrivet fordon (motorfordon, traktor, motorredskap inkl skogsmaskin, terrängfordon) och släpfordon till dessa,
- för byggnads- och anläggningsverksamhet avsedd maskin, panna, skjul och bod,
- duk i plasthall eller tält.

1.10.1.1.2 Speciella regler för formar, modeller m m

Skada på modeller, press- och stansverktyg, formar och mönster värderas till normala kostnader som inom två år läggs ned på att återställa föremålen.

Den totala kostnaden för att återställa inaktuella föremål begränsas till 25 % av vad det skulle kosta att återställa samtliga inaktuella föremål.

1.10.1.1.3 Speciella regler för lindning till elektrisk utrustning.

Vid skada på lindningar - och på grund härav uppkomna skador på plåtar - till elektrisk utrustning, värderas skada till kostnaden för återställandet med avdrag för värdeminskning.

Vid beräkning av skadeersättningen ska för elektriska motorer, generatorer och transformatorer avdrag för värdeminskning göras på lindningarnas och plåtarnas återställandekostnad (d v s kostnaderna för ut- och inmontering, transport, material och arbete) med

- 5 % per år för motorer;
- 4 % per år för generatorer;
- 3 % per år för transformatorer, räknat från tidpunkt som för
- motorer börjar 10 år;
- generatorer och transformatorer börjar 15 år,

efter det att utrustningen togs i bruk som ny eller senast omlindades. Avdraget är maximerat till 80 %.

Om driftförhållandena är sådana att värdeminskningen på lindningarna sker i en väsentligt snabbare takt än vad som ovan angivits, ska detta beaktas genom att procentsatsen ökas och tidpunkten för dess tillämpning tidigareläggs.

1.10.1.2 Maskinerier som inte återställs

Återställs inte skadade föremål inom två år, värderas skadan till skillnaden mellan föremålets dagsvärde* omedelbart före och omedelbart efter skadan.

1.10.2 Byggnad

1.10.2.1 Byggnad återställs

Om byggnad återställs värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa byggnaden med samma utförande, men på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material.

Med återställa förstås reparation eller återuppförande på samma grund av samma eller lika ändamålsenlig byggnad för samma ändamål. Härmed förstås även att låta återuppföra eller anskaffa annan lika ändamålsenlig byggnad för samma ändamål på annan plats.

Om återställning sker på annan plats får skadekostnaden inte överstiga vad det skulle kostat att återställa den skadade byggnaden på samma grund.

Återställningskostnaden minskas med den värdeökning som kan uppstå till följd av sådan förhöjd ändamålsenlighet som har annan orsak än ändrad belägenhet.

Återställning måste ske senast inom fem år från skadedagen. Skadan värderas dock högst till vad det skulle ha kostat att återställa byggnaden inom två år från skadedagen.

I skadekostnaden inräknas inte merkostnader som beror på forceringsåtgärder, t ex reparation på övertid, inköp till överpris för snabbare leverans eller transport på annat sätt än med sedvanliga transportmedel.

Kan utan väsentlig olägenhet återställande ske i samband med normalt underhåll värderas skadan till uppskattad andel av underhållskostnaden.

Försäkringen gäller för merkostnad som föranleds av att skadad byggnad enligt myndighets beslut eller för byggande gällande normer i något hänseende vid återställande måste ges annan konstruktion eller utförande än före skadan. Försäkringen gäller inte för kostnad för förelägganden som utfärdats före skadan eller kostnad som uppkommer till följd av att högre krav efter skadan ställs på funktionen hos anläggning eller maskinell utrustning för industriell process som bedrivs i byggnaden. Försäkringen gäller inte för kostnad som uppkommer till följd av att myndighet kräver att förorening som uppkommit redan innan skadan, ska åtgärdas.

Försäkringen gäller för merkostnad, för byggnad som förklarats som byggnadsminne eller byggnad med kulturhistoriskt värde, som föranleds av att byggnaden inte kan återställas på ett rationellt sätt.

1.10.2.1.1 Tabell för åldersavdrag

En byggnadsdels ålder beräknas från tidpunkten då den för första gången togs i bruk. Åldersavdrag tillämpas men först efter det att en viss ålder uppnåtts. Avdraget görs på kostnaden för återställande (material och arbete) enligt nedanstående tabell. Avdraget kan högst uppgå till 80 % på en byggnadsdel som före skadan varit i fungerande skick.

Byggnadsdel	År utan avdrag	Årligt avdrag %
Installation för värme, vatten, avlopp, sanitet, ventilation, centralsug samt maskinell utrustning		
- rörsystem, vattenradiatorer och sanitetsgods	10	5
- hiss	25	5
- värmepumpsanläggning luft/luft	2	15
- övriga värmepumpsanläggningar, värmeåtervinningssystem, solfångare, vindkraftverk, takvärmesystem och hushållsmaskiner inkl spis	2	10
- övriga installationer samt annan maskinell utrustning som t ex värme-panna, varm vattenberedare, golvvärmesystem och elradiatorer	10	5
Elinstallationer (kablar, inkl brytare och uttag)	25	2
Radio- och TV-antenn (inkl parabol), markis, persienn	5	8
Larmanläggning	5	8
Målning, tapetsering och annan väggbeklädnad (ej våtrum)	5	8
Golvbeläggning (ej våtrum)		
- textil	5	8
- plast, linoleum, laminat	10	5
- keramik- och stengolv	25	5
- massivt trä, stavparkett, ädelträ	15	5
- övriga	10	5
Våtrumsbeklädnad		
- golv- och väggmatta (trådsvetsad)	5	8
- keramik- och stenbeklädnad inkl tätskikt	10	5
- övriga utföranden och material samt målning	2	10
Yttertakbeläggning		
- papp, gummi eller plast	5	8
- annat material	15	8
Skorsten		
- stål eller plåt	5	8
- annat material	20	2
Köksinredning (exkl hushållsmaskiner) och garderober	20	5

1.10.2.1.2 Byggnadens värde är mindre än halva nyanskaffningsvärdet*

Om byggnaden minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet med mer än halva nyanskaffningsvärdet* vid skadetillfället, värderas skadan till kostnaden för att återställa byggnaden, dock högst till det på grund av ålder, slitage och omodernitet minskade värdet.

1.10.2.1.3 Installationsvärde är mindre än halva nyanskaffningsvärdet*

Om till byggnaden hörande installation - såsom hiss, värmepanna, system för vatten, värme, avlopp, ventilation, gas eller elektricitet - minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet med mer än halva nyanskaffningsvärdet* vid skadetillfället, värderas skadan på sådan installation till kostnaden för att återställa installationen, dock högst till installationens på grund av ålder, slitage och omodernitet minskade värde. Detta gäller oberoende av värdeminskningen för byggnaden. Varje föremål och varje ledningssystem bedöms för sig.

1.10.2.1.4 Ytbeläggning eller skorsten som har eftersatt underhåll

Vid skada på ytbeläggning - t ex målning, tapetsering, tak-, vägg- eller golvbeklädnad (inkl eventuell våtisolering) - eller skorsten, vars underhåll före skadan var eftersatt, görs avdrag för härigenom uppkommen värdeminskning.

1.10.2.1.5 Duk i plasthall eller tält

Skada på duk i plasthall eller tält värderas till kostnaden för återställandet, dock högst till dagsvärdet*.

1.10.2.2 Byggnaden återställs inte

Återställs inte den skadade byggnaden värderas skadan till skillnaden mellan byggnadens dagsvärde* omedelbart före och omedelbart efter skadan.

1.10.2.3 Hinder på grund av lag eller myndighets föreskrift

Om återställande av byggnad hindras på grund av lag eller myndighets föreskrift, ska kvarvarande delar av byggnaden värderas med hänsyn till vad de därigenom förlorat i värde.

1.10.3 Pengar och värdehandlingar

Skadan värderas till de normala kostnader som inom två år läggs ned på att återställa eller återanskaffa värdehandlingar.

1.10.4 Ritningar och arkivalier samt datamedia

Skadan värderas till de normala kostnader som inom två år läggs ned för att återställa ritningar och arkivalier samt datamedia*.

1.10.5 Arbetstagares egendom

Arbetstagares egendom* som den försäkrade är skyldig att ersätta enligt kollektivavtal värderas enligt kollektivavtalets regler.

Arbetstagares egendom* i övrigt värderas enligt allmänna hemförsäkringsvillkor.

1.10.6 Barn och elevers/vårdtagares egendom

Barn och elevers/vårdtagares egendom* värderas enligt allmänna hemförsäkringsvillkor.

1.10.7 Tvist om värdering

Vid tvist om värdet av skada på egendom ska på begäran av part värderingen hänskjutas till avgörande genom skiljedom. Den svenska lagen om skiljeförfarande ska härvid tillämpas.

1.11 SKADEERSÄTTNINGSGREGLER

1.11.1 Skadeersättning

SRF ERSÄTTER

- skada värderad enligt 1.10 Skadevärderingsregler, dock högst med försäkringsbeloppet vid förstariskförsäkring*;
- röjningskostnad enligt 1.11.2;
- räddningskostnad enligt 1.11.3;

MED AVDRAG FÖR

- självrisk enligt 1.7.

Om skada beror på sådant felaktigt arbete som anges i 1.8.3.5 reduceras skadeersättningen med den kostnad som den försäkrade skulle ha fått vidkännas om han åtgärdat felet eller bristen omedelbart före skadans uppkomst. Åtkomstkostnad ersätts i proportion till förhållandet mellan ersättningsbar och inte ersättningsbar skada.

1.11.2 Röjningskostnad

I samband med egendomsskada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för röjningskostnad, som t ex nödvändig rivning, röjning, borttransport, destruktion och deponering. Ersättning för sådana kostnader är begränsad till högst 10 % av kostnaden för egendomsskadan, dock maximalt 100 prisbasbelopp*.

Ersättning lämnas inte för röjning av oförsäkrade grunder och fundament.

Vid förstariskförsäkring* begränsas dock den sammanlagda ersättningen till försäkringsbeloppet.

1.11.3 Räddningskostnad

SRF ersätter den försäkrades kostnader för räddningsåtgärder enligt 3.1.1 om de med hänsyn till omständigheterna varit skäliga.

I samband med sådan egendomsskada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för egendomsskada som uppkommit genom att försäkrad egendom vid skälig räddningsåtgärd skadats, förkommit eller stulits. Ersättning lämnas dock inte om gottgörelse kan erhållas från annat håll.

Vid förstariskförsäkring* begränsas den sammanlagda ersättningen till försäkringsbeloppet.

1.11.4 Inteckningshavare

1.11.4.1 Panträtt i fast egendom

För den som har panträtt i fast egendom gäller bestämmelserna i tillämplig lagstiftning om rätt för borgenär till betalning ur ersättning på grund av brandförsäkringsavtal. Med brandförsäkringsavtal jämställs även annat försäkringsavtal till den del det omfattar ersättning för skada genom brand, åskslag eller explosion.

1.11.4.2 Företagsinteckning

Om den som innehar rätt enligt företagsinteckning anmäler namn och adress hos SRF, så har han, om skadan avser företagsintecknad egendom, företrädesrätt till ersättning för skada genom brand, åskslag eller explosion. Detta gäller oavsett om ersättning lämnas på grund av brandförsäkringsavtal eller annat försäkringsavtal. Företrädesrätten gäller om ersättningsbeloppet överstiger 10 % av försäkringsbeloppet för ifrågavarande slag av egendom. Gällande lag om inbördes företrädesrätt mellan dessa inteckningshavare samt om andra rättsägares rätt vid konkurs och utmätning är tillämplig.

Vid tillämpning av gällande bestämmelser om inteckningshavares rätt till skadeersättning anses vid beloppslös fullvärdesförsäkring* av byggnad dess värde enligt tillämpad värderingsmetod omedelbart före skadetillfället utgöra försäkringsbelopp.

1.11.5 Skadeersättningsregler i övrigt

SRF har rätt att i stället för att betala kontant ersättning föreskriva att skadad egendom återställs eller tillhandahålla annan likvärdig egendom.

SRF är inte skyldig att överta skadad egendom, men har rätt att efter värdering överta större eller mindre del av denna.

Kommer egendom för vilken ersättning utgetts till rätta ska egendomen snarast ställas till SRFs förfogande. Den försäkrade får dock behålla egendomen om han utan dröjsmål återbetalar därför erhållen ersättning.

1.11.6 Tidpunkt för betalning av skadeersättning

Vid återuppförande/reparation av skadad egendom ska utbetalning av skadeersättning ske enligt utbetalningsplan fastställd för entreprenaden (motsv) och godkänd av SRF.

Om skadad egendom inte återuppförs/anskaffas ska betalning av ersättning ske senast en månad efter det att försäkringstagaren styrkt sitt krav, i övrigt fullgjort vad som åligger honom samt att för försäkringsfallet erforderlig utredning avslutats.

Om myndighets förbud att återuppföra skadad byggnad överklagats och SRF på grund av detta väntat med att betala ut ersättning, ska ersättning betalas senast en månad efter det att SRF fått kännedom om att överklagandet inte lett till ändring.

Om polisutredning eller värdering av skiljemän avvaktas ska ersättning betalas senast en månad efter det att SRF erhållit utredningen eller värderingen.

1.11.7 Räntebestämmelser

Betalas skadeersättning senare än vad som sagts ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen.

För den tid som utbetalning fördröjts genom polisutredning eller skiljemannavärdering betalar SRF ränta enligt Riksbankens referensränta.

Ränta betalas inte om den är mindre än 1 % av prisbasbeloppet*.

2 ANSVARFÖRSÄKRING

2.1 VEM FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

Försäkringen gäller för den försäkrade i egenskap av byggherre* eller entreprenör*.

Försäkringen gäller även för byggherre*, som är annan än försäkrad, för det fall försäkrad är entreprenör* till byggherren*, under förutsättning att försäkrad enligt entreprenadavtal åtagit sig att teckna miljöansvarsförsäkring eller att svara för byggherrens* ansvar för miljöskada.

2.2 NÄR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER

Försäkringen gäller för skada som inträffar under försäkringstiden under förutsättning att försäkringen var i kraft. Försäkringstiden anges i försäkringsbrevet.

Försäkringen gäller även vid serieskada*, under förutsättning att den första skadan i serien inträffat under försäkringstiden.

2.3 VAR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER

Försäkringen gäller för skada som inträffar inom Sverige.

2.4 FÖRSÄKRINGENS OMFATTNING

Försäkringen omfattar försäkrads skadeståndsskyldighet

- enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler;
- som följer av samordningsansvaret enligt arbetsmiljölagen även då den försäkrade enligt avtal övertagit detta från byggherren*;
- för miljöskada enligt miljöbalken eller andra grannelagsrättsliga regler.

2.4.1 Försäkringen gäller för

2.4.1.1 Person- och sakskada

Försäkringen omfattar person- och sakskada samt förmögenhetsskada som är en följd av enligt detta villkor ersättningsbar person- eller sakskada. Om försäkringen gör undantag för skada på viss egendom eller personskada gäller försäkringen inte heller för förmögenhetsskada till följd av den undantagna skadan.

2.4.1.2 Ren förmögenhetsskada

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet avseende ren förmögenhetsskada* för vilken den försäkrade kan bli ansvarig enligt miljöbalken eller andra grannelagsrättsliga regler.

2.4.1.3 Räddningskostnader

Försäkringen omfattar kostnader för skäliga räddningsåtgärder för att begränsa omedelbart förestående eller inträffad skada som kan omfattas av försäkringen under förutsättning att det inte skäligen hade kunnat begränsas att den försäkrade tidigare skulle ha vidtagit åtgärder för att förhindra skadan.

2.4.1.4 Nyckelförlust

Försäkringen omfattar skälig kostnad för att ändra eller, om så erfordras, att byta ut lås i fastigheter inom Sverige till följd av förkomna nycklar. Den maximala ersättningen är begränsad till sammanlagt ett försäkringsbelopp, som anges i försäkringsbrevet, per skada oavsett antalet fastigheter som berörs av nyckelförlusten.

Detta gäller under förutsättning att den försäkrade enligt gällande rätt är skyldig att svara för sådan kostnad. Polisanmälan ska ske och kopia ska på begäran insändas till SRF.

Försäkringsskydd lämnas dock inte om nycklarna varit märkta med namn och/eller adress, lämnats kvar i dörr eller om nycklarna stulits ur fordon.

2.4.1.5 Omhändertagen egendom

Försäkringen omfattar skada på egendom som försäkrad, eller för hans räkning annan person, åtagit sig att installera, montera, demontera, bearbeta, reparera, kontrollera, besiktiga eller tillse.

2.4.2 Försäkringen gäller inte för

2.4.2.1 Atomkärnprocess

Försäkringen gäller inte för skada vars uppkomst eller omfattning står i samband med atomkärnprocess, t ex kärnklyvning, kärnsammansmältning eller radioaktivt sönderfall.

2.4.2.2 Krig och terrorism

Försäkringen gäller inte för skada vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med krig, krigsliknande händelse, terrorism*, inbördeskrig, revolution eller uppror.

2.4.2.3 Uppsåt och risktagande

Försäkringen gäller inte för skada som styrelse, verkställande ledning eller anställd i arbetsledande befattning hos försäkrad till någon del orsakat med uppsåt eller genom medveten överträdelse av författning eller myndighets beslut. Försäkringen gäller inte heller för skada som uppkommer under sådana omständigheter att det för den försäkrades styrelse, verkställande ledning eller anställd i arbetsledande befattning borde ha stått klart att skada med stor sannolikhet skulle komma att inträffa och som de skäligen hade kunnat förhindra.

2.4.2.4 Känd eller förutsebar miljöskada

Försäkringen gäller inte för miljöskada som vid försäkringens ikraftträdande var känd eller borde vara känd av företags- eller driftledning.

Försäkringen omfattar inte heller miljöskada som har sina orsaker i sådana omständigheter att den försäkrade eller hans driftledning borde ha insett att skada skulle komma att inträffa.

2.4.2.5 Grundvattenskada

Försäkringen gäller inte för skada som består i eller är en följd av förändring av grundvattennivå och som orsakats av markarbete. Försäkringen gäller dock under förutsättning att

- skada inträffat inom två år efter utförande av markarbetet, och
- nödvändiga undersökningar har utförts för att före markarbetets genomförande fastställa grundvattennivån, och
- grundvattennivåns förändringar har följts under markarbetets gång samt nödvändiga åtgärder har vidtagits för att förebygga skada.

2.4.2.6 Trafik

Försäkringen gäller inte för skada som den försäkrade – eller någon för vilken han svarar – är ansvarig för i egenskap av ägare, brukare eller förare av

- motordrivet fordon till den del skadan skulle kunna betalas av en normal trafikförsäkring som tillhandahålls i det land där skadan inträffat eller i det land där fordonet är registrerat;
- segel- eller maskindrivna skepp och båtar med skrov längre än 9 meter såvitt gäller sakskada till följd av kollision med fasta eller flytande föremål;
- kassuner, pontoner, pontonkranar, mudderverk eller bogserade föremål.

2.4.2.7 Skada på levererad egendom

Försäkringen gäller inte för skada på egendom som försäkringstagaren eller annan för hans räkning

- uppfört eller åtagit sig att uppföra;
- sålt eller åtagit sig att sälja;
- eljest levererat eller åtagit sig att leverera oavsett skadan inträffar före eller efter det att uppförande, försäljning eller leverans skett.

Försäkringen ersätter inte heller kostnad för hantering eller åtgärd som nedlagts på den levererade egendomen.

Undantaget avser inte skada på tidigare levererad egendom om skadan inträffar till följd av att försäkringstagaren

- fullgör avtal som inte har samband med det ursprungliga leveransavtalet;
- utför underhålls- eller servicearbete efter garantitidens utgång.

2.4.2.8 Utfästelse och garanti

Om skadeståndsanspråk kan grundas på garanti eller utfästelse om levererad produkts kvalitet eller egenskaper, lämnas ersättning endast i den mån den försäkrade – oavsett garantin eller utfästelsen – är ansvarig enligt eljest gällande rätt.

2.4.2.9 Ingrepps- och utbyteskostnader

Om egendom skadas, och skadan inte ersätts av denna försäkring, ersätts inte heller kostnader för åtgärder föranledda av att egendomen måste undersökas, repareras eller bytas ut och att ingrepp därvid måste ske i oskadad egendom.

Dock ersätts hälften av kostnaderna för ingrepp i oskadad egendom som är gemensamt för att undersöka, reparera eller byta ut såväl undantagen som ersättningsbar egendom.

Vad som anges i första och andra styckena beträffande ersättning för ingrepp gäller även för demontering, flyttning eller annan åtkomståtgärd.

2.4.2.10 Konsultskada

Försäkringen gäller inte för skada uppkommen till följd av fel eller brist i utredningar, beskrivningar, beräkningar, ritningar, råd, anvisningar, kontroll eller besiktning som lämnats i yrkesmässigt rådgivande verksamhet.

2.4.2.11 Asbest, formaldehyd, PCB, EMF

Försäkringen gäller inte för personskador som förorsakats av att den skadelidande utsatts för skadlig påverkan av asbest, formaldehyd, PCB (polyklorerande bifenyler) eller elektromagnetiska fält (EMF).

2.4.2.12 Arbetsskador

Försäkringen gäller inte för arbetsskada till den del skadan kan ersättas genom arbetsskadeförsäkring, socialförsäkring, annan gällande försäkring eller ersättningsform. Undantaget tillämpas dock inte vid regresskrav mot den försäkrade från sådan försäkring/ersättningsform.

2.4.2.13 Böter, viten m m

Försäkringen gäller inte för böter, miljöskydds- eller miljöstraffsavgift eller annan liknande sanktion eller påföljd för överträdelse av myndighets föreskrift, och inte heller för viten eller för straffskadestånd (punitive damages).

2.5 ÅTAGANDE OCH FÖRSÄKRINGSBELOPP

Framställs mot den försäkrade krav på skadestånd som kan omfattas av försäkringen enligt 2.4 så åtar sig SRF att

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger;
- förhandla med den som kräver skadestånd;
- föra den försäkrades talan vid krav på skadestånd, samt betala rättegångs- och skiljedomskostnader som den försäkrade har att svara för;
- ersätta den försäkrade för det skadestånd som den försäkrade är skyldig att utge.

SRFs åtagande är för varje skada och sammanlagt för samtliga skador som inträffar under försäkringstiden begränsat till de i försäkringsbrevet angivna försäkringsbeloppen.

För serieskada* är det sammanlagda åtagandet begränsat till ett försäkringsbelopp.

2.6 SÄKERHETSFÖRESKRIFTER

Den försäkrade är skyldig att vidta alla rimliga åtgärder för att förhindra och/eller minska skada, samt att utöver nedan angivna säkerhetsföreskrifter iaktta andra i försäkringsavtalet angivna säkerhetsföreskrifter och sådana föreskrifter som i syfte att förhindra eller begränsa skada lämnas i lag eller annan författning jämte föreläggande av myndighet.

2.6.1 Markarbeten

Markarbeten ska anpassas till förhållandena på arbetsplatsen samt till byggnader, anläggningar och annan egendom i grannskapet. Härvid ska av myndighet utfärdade bestämmelser och anvisningar, bl a polistillstånd, Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter, Boverkets byggregler, Svensk Standard 460 48 60 (Vibrationer och stöt – synförrättning - arbetsmetod för besiktning av byggnader och anläggningar i samband med vibrationsalsterande verksamhet), Svensk Standard SS 460 48 66 (Vibrationer och stöt – riktvärden för sprängningsinducerade vibrationer i byggnader), Svensk Standard SS 02 52 10 (Vibrationer och stöt – sprängningsinducerade

luftstötstågor – riktvärden för byggnader), Svensk Standard SS 02 52 11 (Vibrationer och stöt - riktvärden och mätmetod för vibrationer i byggnader orsakade av pålning, spontning, schaktning och packning) iakttagas.

Föreligger risk för skador genom markskakning, exempelvis vid sprängning, pålning, spontning, packning eller schaktning i tjälad mark, ska vibrationsmätning utföras. Vibrationsmättningsprotokoll ska därvid upprättas.

Vid sprängning ska sprängjournal föras över varje salva. I sprängjournalen ska utöver tidpunkt för sprängning antecknas tekniska data om sprängningen, såsom uppgifter om laddningsmängder, antal borrhål, sprängkapselintervall och tändföljd.

Innan markarbeten påbörjas ska besiktning (syneförrättning) ske av den egendom i grannskapet som enligt erfarenhet löper risk att skadas. Härvid ska även provtryckning av skorstensstock utföras av behörig person. Efter markarbetenas avslutande ska egendomen utan dröjsmål efterbesiktigas.

Eftersätts kraven på besiktning, gäller försäkringen endast om försäkringstagaren genom tillförlitlig utredning kan bevisa att skadan uppkommit som en följd av markarbetet.

Åsidosätts ovan angivna föreskrifter, är SRFs ersättningskyldighet begränsad enligt bestämmelserna i 8 kap 12 § försäkringsavtalslagen.

2.7 SJÄLVRISK

Vid varje skadetillfälle dras från de sammanlagda kostnaderna för skada en självrisk per försäkringstagare enligt försäkringsbrev. Serieskada* bedöms som ett skadetillfälle.

Vid sakskada orsakad av heta arbeten, d v s svetsning, skärning, slipning, lödning, takläggning eller annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning, är självrisken alltid lägst 30 % av skadebeloppet, dock lägst ett prisbasbelopp* och högst 100 prisbasbelopp*.

3 ALLMÄNNA AVTALSBESTÄMMELSER

3.1 ÅTGÄRDER VID SKADA

3.1.1 Räddningsplikt

Den försäkrade ska efter förmåga:

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående;
- begränsa skada som redan inträffat;
- säkerställa att eventuell rätt till ersättning från tredje man bevaras;
- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad egendom.

3.1.2 Anmälan om skada

Skada eller händelse som kan medföra ersättningskrav ska anmälas till SRF eller till skadereglerande part snarast möjligt och senast inom ett år från tidpunkten när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till försäkringsskyddet inträdde, annars går rätten till ersättning och försäkringsskydd förlorad. Dessutom ska den försäkrade vid stöld, inbrott, rån, överfall eller annat brott snarast göra polisanmälan och sända in polisanmälan och polisintyg till SRF eller skadereglerande part.

3.1.3 Ersättningskrav

Ersättningskrav ska framställas till SRF eller till skadereglerande part snarast möjligt och senast inom ett år från tidpunkten när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till försäkringsskyddet inträdde, annars är SRF fritt från ansvar.

Den försäkrade är skyldig att specificera sitt ersättningskrav och på anmodan lämna förteckning över försäkrad egendom - skadad och oskadad - med uppgift om varje föremåls värde före och efter skadan. Den försäkrade är även skyldig att på anmodan styrka ersättningskravet genom att lämna de upplysningar som står till buds och genom att tillhandahålla verifikationer, bevis och andra handlingar som behövs för att bedöma SRFs ansvarighet och ersättningens storlek. Om gravationsbevis eller panthavares godkännande behövs för att betala ut ersättning, ska den försäkrade sända in dessa handlingar till SRF eller skadereglerande part.

3.1.4 Besiktning av skada

SRF eller skadereglerande part har rätt att låta besiktiga skada samt att, innan åtgärder vidtas, utfärda anvisningar för reparation och tillvaratagande av skadad egendom. Den försäkrade är skyldig att följa SRFs eller skadereglerande parts anvisningar om val av reparatör eller metod för reparation eller sanering.

Iakttar den försäkrade inte vad som sagts är SRFs ansvarighet begränsad till den kostnad som skulle ha uppkommit om anvisningarna följts.

3.1.5 Bedrägliga uppgifter

Om den försäkrade svikligen uppger, förtiger eller döljer något av betydelse för skadans bedömning ska rätten till ersättning som regel bortfalla.

3.2 FÖRSÄKRINGSPERIODEN

Försäkringstiden räknas från kl 00.00 begynnelsesdagen och är ett år om inte annat anges i försäkringsbrevet. SRFs ansvar inträder vid försäkringstidens början och ansvaret gäller till dess att försäkringsavtalet upphör.

3.2.1 Rätt att säga upp försäkringen under försäkringstiden

Försäkringstagaren har rätt att säga upp försäkringen om försäkringsbehovet helt eller till väsentlig del faller bort.

3.3 PREMIE

Premien ska betalas i förskott. SRFs ansvarighet inträder vid försäkringstidens början, även om premien ännu inte har betalats.

3.4 REGRESS

I den mån SRF har betalat skadeersättning eller kostnad enligt försäkringen övertar SRF den försäkrades rätt till ersättning från annan som är skyldig att ersätta skadan eller kostnaden. När SRF utkräver sådan rätt mot annan åtar sig SRF att på begäran samtidigt framföra andra betalningskrav som den försäkrade kan ha mot denne på grund av skadan, om det kan ske utan olägenhet för SRF.

Om den ersättningsskyldige är eller på grund av sitt ersättningsansvar blir insolvent, har den försäkrade företräde till ersättning för egna betalningskrav på grund av skadan.

Den försäkrade är skyldig att i SRFs intresse bevara sin rätt till ersättning från annan.

3.5 DUBBELFÖRSÄKRING

Är intresse som omfattas av denna försäkring försäkrat även genom annan försäkring och finns i den förbehåll vid dubbelförsäkring, gäller samma förbehåll även för denna försäkring. Ansvarigheten fördelas då mellan försäkringarna på sätt som anges i försäkringsavtalslagen.

3.6 FORCE MAJEURE

SRF är inte ansvarigt för förlust som kan uppstå om skadeutredning, utbetalning av ersättning eller iståndsät-

tande av skadad egendom fördröjs på grund av krig, krigsliknande händelse, inbördeskrig, revolution eller uppror eller på grund av arbetsmarknadskonflikt, konfiskation eller nationalisering, rekvisition, destruktion av eller skada på egendom genom order från regering eller myndighet.

Förbehållet i fråga om arbetsmarknadskonflikt gäller även om SRF vidtagit eller är föremål för konfliktåtgärder.

3.7 PRESKRPTION

Den som gör gällande anspråk på försäkringsersättning eller annat försäkringsskydd måste, för att inte förlora sin rätt, anmäla detta till SRF inom ett år från tidpunkten när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till försäkringsskyddet inträdde.

Den som vill ha försäkringsersättning eller annat försäkringsskydd måste, för att inte förlora sin rätt, väcka talan mot SRF inom tio år från tidpunkten när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till sådant skydd inträdde.

Om den som vill ha försäkringsskydd har framställt anspråket till SRF inom den tid som anges i andra stycket ovan, är fristen att väcka talan alltid minst sex månader från det att SRF har tagit slutlig ställning till anspråket.

3.8 TILLÄMPLIG LAG

För denna försäkring gäller i övrigt bestämmelserna i försäkringsavtalslagen.

Svensk rätt ska gälla för tolkning och tillämning av försäkringsavtalet. Tvist angående avtalet ska prövas av svensk domstol.

DEFINITIONER

ARBETEN

Härmed avses

- egendom – även av förbrukningskaraktär – och arbetsprestationer som ingår i den försäkrades avtalade åtagande eller utförande i egen regi;
- egendom och arbetsprestationer som beställaren tillhandahåller.

Till arbeten räknas inte befintlig egendom som berörs av åtgärd för utförande av arbeten och inte heller hjälpmedel.

ARBETSOMRÅDE

Med arbetsområde avses område som står till den försäkrades disposition för utförande av försäkrade arbeten samt tillfällig förvaring i samband med sådana arbeten. Till arbetsområde räknas inte ordinarie (fasta) försäkringsställen såsom kontor, verkstäder och förråd.

ARBETSTAGARES EGENDOM (OBJEKTTYP)

Härmed avses arbetstagares:

- personliga lösegendom, som kan försäkras enligt allmänna hemförsäkringsvillkor, dock inte egendom hänförlig till objekttypen pengar och värdehandlingar;
- egendom som omfattas av gällande kollektivavtal.

BARN OCH ELEVERS/VÅRDAGARES EGENDOM (OBJEKTTYP)

Härmed avses deras personliga lösegendom, som kan försäkras enligt allmänna hemförsäkringsvillkor, dock inte egendom hänförlig till objekttypen pengar och värdehandlingar.

BEFINTLIG EGENDOM

Härmed avses beställare tillhörig egendom och egendom som tillhör privatperson i egenskap av hyresgäst eller bostadsrättshavare inom eller i direkt anslutning till arbetsområde. Till befintlig egendom räknas inte arbeten

och hjälpmedel.

BYGGHERRE

Med byggherre avses ägare eller brukare av fastighet för vars räkning entreprenadarbete utförs på fastigheten.

DAGSVÄRDE

Härmed avses marknadsvärdet vid viss tidpunkt. Kan detta inte fastställas utgör dagsvärdet nyanskaffningsvärdet med avdrag för värdeminskning genom ålder, slitage, omodernitet, minskad användbarhet och annan omständighet.

DATAMEDIASKÅP

Datamediaskåp ska vara av lägst brandklass A 60 och avsett för datamedia.

ENTREPRENÖR

Med entreprenör avses den som för annans räkning mot betalning åtar sig att utföra entreprenadarbete.

FULLVÄRDESFÖRSÄKRING

Försäkringsbeloppet baseras på en kalkylvärdering utförd av försäkringsbolaget.

FÖRSTARISKFÖRSÄKRING

Gäller försäkringen på förstarisk ersätts uppkommen skada samt räddnings- och röjningskostnader intill försäkringsbeloppet.

HELVÄRDESFÖRSÄKRING

Vid helvärdesförsäkring ersätts, med beaktande av skadevärderings- och ersättningsreglerna enligt 1.10 och 1.11 samt övriga villkorsbestämmelser, uppkommen egendomsskada intill försäkringsbeloppet. För att full försäkring ska föreligga vid helvärdesförsäkring ska försäkringsbeloppet för

- arbeten motsvara det högsta värdet av arbeten på ett och samma arbetsområde under det kommande försäkringsåret;
- hjälpmedel, vid försäkringsårets början, motsvara nyanskaffningsvärdet för alla av försäkringstagaren ägda, hyrda, leasade, och lånade hjälpmedel som kan brukas på arbetsområde, oavsett dessa befinner sig på arbetsområde eller på den försäkrades ordinarie, permanenta arbetsplatser eller på annan plats.

Föreligger inte full försäkring, tillämpas reglerna om underförsäkring såväl vid delskada som vid totalskada.

HJÄLPMEDEL

Härmed avses egendom som erfordras för utförande av försäkrade arbeten. Till hjälpmedel räknas inte egendom som är av förbrukningskaraktär.

MONTAGEVERKSAMHET

Med montageverksamhet avses montage eller installation av maskiner och annan utrustning för industriell verksamhet som tillförts fastighet som helt eller delvis inrättats för detta ändamål och som enligt reglerna i 2 kap 3 § jordabalken hör till fastighet. Montage eller installation av maskiner och annan mekanisk eller elektrisk utrustning än sådan som avses i 2 kap 2-3 §§ jordabalken hänförs också till montageverksamhet.

NYANSKAFFNINGSVÄRDE - BYGGNAD

Härmed avses den kostnad som skulle ha uppkommit, om byggnad färdigställts som ny vid viss tidpunkt. I värdet ska inräknas alla kostnader som fordras för att byggnaden ska kunna tas i bruk. Här inräknas inte kostnader för byggnadsgrund eller grundmur som ligger lägre än såväl lägsta källargolvs undersida som angränsande jord- eller vattenyta.

NYANSKAFFNINGSVÄRDE - MASKINERIER

Härmed avses den kostnad som skulle ha uppkommit om ett föremål av samma eller lika ändamålsenligt slag anskaffats som nytt vid viss tidpunkt. I värdet ska inräknas alla kostnader som fordras för att föremålet ska

kunna tas i bruk, dock inte kostnader för maskinfundament under såväl lägsta källargolvs undersida som angränsande jord eller vattenyta.

PRISBASBELOPP

Med prisbasbelopp avses det prisbasbelopp som fastställs enligt socialförsäkringsbalken och som gällde för januari månad det år skadan inträffade.

Vid beräkning av självrisk uttryckt i prisbasbelopp avrundas självrisken nedåt till närmaste 100-tal kronor. Andra belopp uttryckta i prisbasbelopp avrundas uppåt till närmaste 100-tal kronor.

REN FÖRMÖGENHETSSKADA

Med ren förmögenhetsskada menas ekonomisk skada som uppstår utan samband med person- eller sakskada.

RITNINGAR OCH ARKIVALIER SAMT DATAMEDIA (OBJEKTYP)

Härmed avses:

- originalritningar och andra originalhandlingar, t ex manuskript, bokföringsböcker, kartotek, korrespondens och exponerad originalfilm,
- tidningar, bildbyråers och fotoateljéers arkiv och liknande,
- hålkort, hålremsor, magnetband, magnetblad, magnetkort, skivor o dyl med ritningar och arkivalier samt datamedia.

ROT-ENTREPRENAD

Med ROT-entreprenad avses reparation, ombyggnad eller tillbyggnad av byggnad, dock inte sådan verksamhet som är att hänföra till montageverksamhet*.

SERIESKADA

Alla skador av samma typ som orsakas av liknande fel, defekter eller säkerhetsbrister hos en eller flera produkter, eller som uppstår på grund av en och samma händelse. En serieskada betraktas alltid som en skada.

SKADETILLFÄLLE

Med skadetillfälle avses en skada eller en serie av skador orsakade av en enda skadehändelse.

Beträffande skador orsakade av storm, hagel, jordskalv, jordskred eller översvämning ska alla sådana skador inträffade inom en period av 72 timmar räknas som ett skadetillfälle.

Den försäkrade har rätt att välja den tidpunkt från vilken varje sådan 72 timmars period ska räknas. Dock gäller att två sådana 72 timmars perioder icke får överlappa varandra.

TERRORISM/TERRORHANDLING

Med terrorhandling avses en skadebringande handling som är straffbelagd där den begås eller där skadan uppstår och som framstår att vara utförd i syfte att:

- allvarligt skrämja en befolkning
- otillbörligen tvinga offentliga organ eller en internationell organisation att genomföra eller avstå från att genomföra en viss åtgärd eller
- allvarligt destabilisera eller förstöra de grundläggande politiska, konstitutionella, ekonomiska eller sociala strukturerna i ett land eller i en internationell organisation.

UNDERFÖRSÄKRING

Underförsäkring föreligger vid helvärdesförsäkring då det angivna försäkringsbeloppet för arbeten respektive hjälpmedel inte motsvarar full försäkring. I sådana fall reduceras skadeersättningen inklusive räddnings- och röjningskostnader proportionellt till förhållandet mellan angivet försäkringsbelopp och det belopp som för arbeten respektive hjälpmedel motsvarar full försäkring.